

Borrugat, V. aquest. *BABL* xi, 425).

ORSAL

Lloc antic de la Plana de Vic. havia estat un altre nom sinònim de Malla, situat 8 k. l'SSO. de la ciutat. Encara que Malla és també nom antic (V. aquest art.), Orsal fou nom de la parròquia. En les llistes parroquials del S.xii p.p. Pladevall, on (li assignen Múnter com sufragània). pbr. de *Orsalo* (id est Malla) cum suo membro *Múnter prb de Orsalo* cum Montar (II, 72). Es documenta des de molt abans: Abadal cita *Orsal=Malla* entre els NLL que ja troba en el seu assaig *La Plana de Vic en els SS. VIII-IX.*, p.26. Sovint llavors com a adj. en *-itan* s.941: castro *Ursalitano* (CCandi, *Mi.Hi.Ca* II, 440). 1045: castrum *Ursalitano*. «loco q. dicunt *Vrsalo*» (CCandi, *Mi.Hi.Ca* II, 449 o 450). Se'n donen encara altres mencions en *BABL*. 962, 968 *Orsal*, 982 in *Orsali*, 997, 1008; i dues de 1004. *Ursal* (v, 110., 11.112).¹

ETIM. sembla ser derivat adjectiu de *URSUS*, tal com el nom de la vall d'Ossau en el Pirineu bearnès <*URSALE* en els docs. antics. Res a veure, en canvi *Orzal* (vall de Camprodon (*EntreDL* II, 81) art. supra)

Tot, noms derivats del de l'animal *ós*. Natural, perquè el primitiu també ha creat molta toponímia menor a les nostres muntanyes. Roc de l'Ós a Vallmanya de Canigó (a l'E. de Roc de la Tora (XXVI, 185, 1 4), Clot de l'Ós a Vallestavia (XXVI, 190.26), Torrent de l'Ós a Osseja (XXIII, 28.9), Canals de l'Óssa St. Julià de Cerdanyola (XXXVIII, 113.16); Boigot de l'Ós a Clariana de Cardener (XVII, 89.14), *Clot de l'Ós* a Isavarre (XXXVII, 95.4).

També a les muntanyes Ibèriques. la Cova de l'Ós a Vistabella (ja prop de les grans altures de Penyagolosa); i a Xert, on trobo «vayll de *Ors*» en un doc. del S.XIV (XXVIII, 130), però avui l'anomenen *Barranc de l'ós* (bis) (XXVIII, 31): aquí, doncs, on a diferència dels Pirineus, els *óssos* no són més que un fet de llunyanes generacions, o un tema folklòric, el mot s'ha alterat i la seva vocal es confon amb la de l'ós.

Per acabar, una muntanya barcelonina: *Puig d'Óssa* sembla tractar-se de S. Pere Màrtir nom antic que jo mai no he aconseguit usual, malgrat freqüentar aquells punts des de la meua infància, (records distints i en massa des de 1910): «Esplugues, la situació és sota de la montanya de *Puig d'Ossa* i de St. Pere Màrtir y --- cerca de St. Just Desvern: a tramontana es presenta distant, 1/4 d'hora, una cordillera de montanyes, fins casi a unir-se a la més alta de St. Pere Màrtir; dita vulgarment la montanya *Puigdossa*» (Maldà *Excursions*, pp.93, 97), Calle del Monte *Orsa* posa en les autoritats a un carrer un poc a l'O. de la collada de Vallvidrera. I la forma etim. consta ja el 1134: «in Monte vocato Orsa» doc. on se cita junt

amb St.Joan Despí (*Cart. St. Cugat* III, 114). Cert de vegades s'anomena la femella més que el mascle: Cova de la *Ossa*, a l'alt Pall. (Malmercat XXXVII, 22.16).

Però en el Barcelonès, ni en llegendes, és versemblant que la gent hagi cregut en *óssos*. Deu venir del nom del punt cardinal (Nord), *Ursa* la constel·lació de l'Estel de Tramuntana, ὄρκτος en grec. Els navegants que per apropar-se al port de Barcelona, com a guia tenien el tossal de St. Pere Màrtir, entre els de la serra de Collserola, el més prominent cap al Sud, el tenien, venint de Mallorca o d'Itàlia, dret a la *URSA*.

¹ N'hi ha una altra menció o al·lusió en l'ed. del *Dipl. de la Cat. de Vic*, però no ens en podem fiar, donat el caràcter pòstum de la publicació, en un títol que no sabem qui ens el redacta entre els diversos publicadors. En un doc. de 942 (198, p.170) diu que en doqs. relatiu a *Orsal* 'Malla' figura «Signum *Ossaldus*». Vagament sembla —o ho volen donar a entendre els publicadors?— un NP derivat d'*Orsal*. Però tal derivació lingüísticament sembla impossible. Sospito que hi hagi lectura conjectural (i lletres insegures) i que en realitat *Ossalinus* o *Ossalens(e)*, que llavors es compendria com nom gentilici d'una habitant o senyor del castell d'*O(r)sal*.

No sé què pensar de l'origen d'un NL *Osset* que tinc de dues comarques valencianes, però no gaire ben testificat. Prop de Morella cap a Forcall es refereix un opuscle de M. Milian veinat; «Cases de Miró, avui de *Osset*» (XXVII, 178.12). *Oset* poblat de Lutxent (*GGRV* II, 56). Poc versemblant un col·le. *URSETUM*. Poc també un dim. del nom de *Os* (de Balaguer) o d'*Ossa* 'ossada, ossera'. Tanmateix potser *OSSETUM* 'lloc on s'han trobat ossades' (un antic fossar?).

OSSIÀ

NL extingit a l'Urgellet. En l'*Acta S.dUrg.* de 839: ipsa parrochia de valle *Ursianense*, que en la còpia del S.XII és «id. valle *Vrsiano*», citat junt amb *Adraen* i *Alàs*. Mn. Pere Pujol en l'ed. (nº 31) l'identifica amb la vall de Cerc ¿qui millor ho podia saber? Baraut ho retroba en forma més romànica en un doc. de 869; «in pau Orgellitanense, subtus villa *Ossiane*» (*Docs.Urg.* II, 24.3). M-Lübke (*BDC* XI, 1812) judica que era un nom de predi romà en -ANUM, derivat del NP *URSIUS*, i pot tenir raó. però no descartem que sigui derivat del nom d'animal: la vall de Cerc, en la rogalia de la SdUrg.; és la més propera a la Serra de Cadi (sense solució de continuïtat muntanyosa). Fins allà podien baixar els *óssos* dels cims. *Ossera* de Lavansa no n'és gaire lluny.